

2. toukokuuta 2006

Lausunto Hallintovaliokunnalle Hallituksen
esityksestä passilaiksi ja eräiksi
siihen liittyviksi laeiksi **HE 25/2005**

Herikko Hietanen

Oik. kand.

Tutkija, Lappeenrannan teknillinen yliopisto,
Tietotekniikan tutkimuslaitos HIIT,
Varapuheenjohtaja, Electronic Frontier Finland ry

Electronic Frontier Finland - EFFi ry on perustettu käyttäjien ja kansalaisten oikeuksien puolustamiseen Internetissä. Yhdistys pyrkii vaikuttamaan mm. yksityisyyttä, sananvapautta, tekijänoikeuksia sekä tietokoneohjelmien patentointia koskeviin lainsäädäntöhankkeisiin Suomessa ja Euroopassa. Lisätietoja EFFi:n kotisivulta osoitteessa <http://www.EFFI.org>.

Yleistä

EFFi ry on huolestunut uusien etäluettavien passien vaikutuksesta kansalaisten yksityisyydensuojalle ja turvallisuudelle. Kustannuksiin nähden etäluettavien biometrystenpassien tarjoamat edut ovat käyttäjälle mitättömät. Sen sijaan ne vaarantavat niiden omistajien turvallisuuden sekä synnyttävät uusia kansainvälisiä rekistereitä, jotka voivat vaarantaa suomalaisten turvallisuuden. EFFi korostaa, että kyse ei ole matkustus-asiakirjauudistuksesta vaan kattavan kansalaisten yksityisyyteen syvälle tunkeutuvan tietojärjestelmän luomisesta.

Uudet sähköiset rekisterit

Suomen tulee pyrkiä siihen, että kansainvälisistä velvoitteista johtuva biometrysten passien käyttöönotto tapahtuu puuttamalla mahdollisimman vähän kansalaisten oikeuksiin. Etäluettavien passien tiedot on helppo tallentaa sähköisessä muodossa maahan saavuttaessa. Yhdysvaltojen ottaessa käyttöön maahan tulevien matkustajien sormenjälki- ja kuvarekisterit kansainvälisen yhteisön vastalauseet olivat merkittäviä. Nyt biometrysten tietojen ollessa passin mukana näiden tietojen kerääminen ja tallentaminen eri maiden tietokantoihin muodostuu helpoksi rutiiniksi. Suomen kansalaisista ja heidän tiedoistaan jää jälki eri maiden rekistereihin. Näitä rekistereitä säätelee kansallinen lainsäädäntö, joka pahimmassa tapauksessa puuttuu kokonaan.

Hallituksen esityksessä on todettu, että passin sähköisessä muodossa olevat tiedot ovat keskeinen ja peruuttamaton osa kansalaisen identiteettiä. Tietojen tallentamisessa on riskinä uusien rekistereiden syntyminen muille kuin viranomaisille.

30§ Teknisen osan tietoturva

Hallituksen esityksestä käy ilmi, että biometrinen tieto on tallennettuna sirulle siten, ettei sen henkilötietoja voida lukea ennen kuin sirun optinen kenttä on luettu. Esityksestä ei käy ilmi, miten tämä tullaan toteuttamaan ja ovatko sirulle tallennetut tiedot salatussa muodossa. Mikäli näin on, siru voidaan lukea ilman optisen kentän lukemista. Optisessa kentässä on ainoastaan avain, jolla sirulle salattu tieto voidaan avata. Sirun lukeminen mahdollistaa kansalaisten seuraamisen ja henkilötiedot voidaan liittää sirun tunnisteeseen erikseen. Tällöin henkilö voidaan yksilöidä sirun tietojen mukaan ja liittää erillisessä rekisterissä sirun tunnisteeseen henkilön kuva ja muita tietoja. Sähköinen yksilöiminen mahdollistaa haltijan seuraamisen ja liikkeiden sähköisen rekisteröimisen.

Useat muut radioteknologiat ovat osoittaneet, että tekniikan kehittyessä lyhyen kantaman radioaaltoja voidaan lukea suurienkin matkojen päästä. Esimerkiksi Bluetooth-radiolähetys, jotka on suunniteltu käytettäväksi 10 metrin säteellä vastaanottimista, on kyetty vastaanottamaan useiden kilometrien päästä. Mikäli sirun etälukeminen salattuna on mahdollista, sisäministeriön tulee passeja valmistaessa pitää huolta, että passin lukeminen sen ollessa kiinni ei ole mahdollista. Sirun lukeminen kiinni olevasta passista voidaan estää kutomalla kanteen passin valmistusvaiheessa metalliverkko, joka toimii radiosäteilyn estävänä Faradayn-häkkinä. Yhdysvallat muutti passinsa rakennetta sen jälkeen kun valtiovarainministeriössä huomattiin sirun kansalaisille aiheuttamat tietoturvaongelmat. Kaikissa uusissa biometrisen sirun sisältävissä passeissa on kannen sisällä säteilyn estävä metalliverkko.